



Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Familie- og Mindebog,

samlset og optegnet

af

H. K. A. Gormøller.

Nykjøbing p. M.

N. Nielsens Bogtrykkeri.

1875.

Den Hovmøllerske Slægtsbog.

første Del



Morslands
historiske
Musæum.

Guldbrudeparret

Anders Gommøller

og Hustru

Else Katrine Gommøller

født Bat

tilegnes i Kjærlighed

denne lille Familie- og Mindebog:

paa deres Guldbrudsdag

den 4de Marts 1875

fra deres Børn.

Faders Stamfædre.

Omkring Åar 1750 kom en svensk Feldberedersvend ved Navn Johan til Hovmølle i Dvtrup, hvor der var som et Slags Garveri, han fik Arbejde der og giste sig siden med Enken i Gaarden. Hovmølle laa nede ved Stranden, saa at Bølgerne fra Limfjorden skulpede op mod Havediget, ja, engang længere hen i Tiden gik Vandet ind i Stuen og nødte Folkene til at flygte.

Navnet Hovmølle er vistnok ældgammelt, formodentlig har der i Hedningetiden staaet et saakaldt „Hov“, Gudetempel. Da der saa siden blev anlagt en Mølle, blev det til Hovmølle, dog kan det jo ikke saa sikkert slaas fast. Der er saa vidt vides kun denne ene Stamfamilie i Danmark som bærer Navnet Hovmølle, og som alle kunne udlede sin Åt fra Gaarden, der blev kysset af Limfjordens Bølge.

Den svenske Johan, som var en flink og raff „Gosse“, havde en Del morsomme Mundheld, som for en Del er gaaet i Arv til Børnene. Han havde en Del Børn med Enken, hvoraf 5 bleve giste; Kristen blev Lærer i Dvtrup, Peder fik Hjemmet, en Datter blev Jordemoder og Sønnen Anders Johansen hentede sin Brud, Ane, fra Odgaard i Fjallerslev. De var da Begge 30 Åar og hver fik

i Arv 24 Daler. Med disse Dalere i Lommen flyttede de til Rakteby, hvor de fik sig et lille Stykke Jord, hvorpaa de kunde holde en Ko. De ledede Strømløbene fra Nørre- og Søndermølle sammen, satte saa en Jordvold foran, for at danne et lille Vandfald, der hjalp til ved Skindberedningen og Tøjlampning. De sled og slæbte næsten hel utroligt i mange Aar og vedblev at arbejde sig op til velstaaende Folk. De købte sig Tid efter anden et Stykke Jord, forbedrede Stampeværket og det øvrige Mølleværk. De havde flere Gange valket større Stykker Badmæl med Hænder og Fødder. Der rejste sig nu en hel Gaard som ogsaa kom til at bære Navnet Hovmølle. Hun døde 74 Aar gammel 1847, han derimod var en ualmindelig rask gammel Mand, som vi Børn holdt saa meget af, fordi han altid var saa glad og havde Mundgodt til os, som vi selv skulde hente op af hans dybe Lommer. Til saa Aar før sin Død gik han til Dutrup, en lille halv Mil, han døde i Vinteren 1863 næsten 94 Aar gammel.

Al Børn havde de 8, kun 3 bleve voksne; Johan, den ældste, fik Hjemmet, hans Kone var fra Frydskrønd. De havde igjen 4 Børn, hvoraf de 3 leve, som hver har sin Gaard. Datteren fik Hjemmet efter Forældrene, som endnu leve. Anders fandt sin Brud i Bakgaarden i Tæbring (derom mere siden). Peder hentede sin Kone i Emb, købte Halkjærgaard i Dragstrup, men døde kort efter. Han efterlod sig en Datter, som nu er Gaardkone i Erølev.

Moders Stamfædre.

Omtrent Aar 1710 kom en ung Mand fra Holsten ved Navn Anders Lavrsen Falkesen og fik Bakgaard i Tæbring i Fæste, som hørte under Frøslevgaard. Samme Falkesen havde 2 Brødre, der vare Kjøbmænd i Aalborg, hvilke Brødre ved N. L. Falkesens Dod sendte en stor Ligsten med Billede og Lækning paa, som blev lagt paa hans Grav. Indskriften er nu udslettet, men Stenen ligger endnu paa Tæbring Kirkegaard tæt op til Kirkens søndre Mur paa en gammel Frues Grav fra Tæbring Præstegaard.

N. L. Falkesen giftede sig med en Pige fra Mors. De havde en Søn som blev kaldt Laust Anderssen Bak, efter Gaarden, og som igjen hentede sin Brud fra Vester-Falby, hvorfra hun medbragte som Brudeudstyr en stor Jerntaffelovn med Kong Frederik den 4des Billede og Aarstal 1694, det var dengang den eneste Jerntaffelovn, som fandtes hos Bønderne i Tæbring, den gjør endnu Nytte i Gaarden.

De havde 12 Børn, 8 Sønner og 4 Døttre, hvoraf en hed Kort, en Peder Guldager, en Jakob Bak, som siden fik Hjemmet, han var en god Ven af Provst Schade, som forærede ham sin Beskrivelse over Mors. Han hentede sin Kone fra Botborgmølle, hun hed Kirstine Laustsen og havde en Broder, som hed Jens Hvistendal, der fik et stort Brændevinsbrænderi i Kjøbenhavn, en anden Broder hed Johan Møller, han blev Værtshusholder i Kjøben-

havn, en Søster Maren kom til Gaarden Bomholdt ved Standerborg, hvor hun blev gift. Slægten lever vistnok endnu.

Jakob Vat og Kirstine Laustsen havde 8 Børn, 5 Sønner og 3 Døttre, han døde allerede i 1827, men hun blev gammel, idet hun naaede op til 88 Aar og døde 1853. Deres ældste Søn, Laust, blev Dragon, han var med i Hannover 1812 og 1813, hvor hans Ben hvile, idet han fik en Sabel stukket gennem den ene Arm, da 12 Heste væltede over paa hinanden i en Stjærmyskel, fik saa Blodgang og døde. En Søn til hed Laust, han blev Hestgarde og havde meget at fortælle om Kongefamilien, som tit talte med ham, naar han stod Vagt derinde i Slottet. Han blev siden bosiddende og gift i Flade, hvor han døde 1836 og efterlod sig 5 Børn.

Inger Marie blev gift med Gaardmand Kristen Sorensen Smed, hun døde 1835 og efterlod sig 6 Børn. Else Katrine blev Stammoder til en stor Slægt (derom mere siden). Jens fik Gaarden efter Faderen, han fik sin Kone fra Torp, han døde Aar 1861 og var Fader til 9 Børn. Søren, den yngste, hentede sin Kone i Tjallerslev. De leve Begge endnu i Mollerup og have 2 Børn.

Vore forældre.

Fader er født den 13de Oktober 1802 i Hovmølle i Rakkeby, og han gif da der i Hjemmet og hjalp sin Fader med Gaardens Drift, til han var godt

22 Aar, da fandt han ned til Bakgaarden i Tæbring hvor der var en Pige, som hed Else Katrine, og hende vandt han til sin Kone, og hun blev vor Moder. Hun er født den 1ste September 1800 og var altsaa godt 24 Aar, da Brylluppet blev holdt i hendes Hjem. Pastor Nybo forrettede Brudevielsen i Tæbring Kirke den 4de Martz 1825. Faa Dage efter drog det unge Ægtepar op til Frugaard i Ovtrup, en ussel Gaard med salbesærdige Bygninger og 100 Edr. Land med mager nyopdyrket Hedejord, som var opsholdt af en Mængde Lyngsige og Lergrave, med Hartkorn af 5 Str., men som siden blev forandret til henimod 7 Edr. Gaarden blev kjøbt for 1000 Daler, hvilket var Arven fra Hovmølle. Vor Fader havde endda 16 Specier i sin Lomme. Saadan stod nu de to Unge i den forfaldne Gaard, rigtignok uden Gjæld paa den, men der var noget at tage fat paa med Hænderne og det baade ude og inde, Altting var i en daarlig Forsatning; men der var Livskraft og Arbejdsdygtighed, og der var Handlekraft og Lyst til at tage alvorlig fat, saa at der ikke gik ret lang Tid, inden der sporedes en stor Forandring i Gaardens Drift. Ja, det var en Lyst at se saadan, som der blev arbejdet og tumlet med Jorden. En stor Mængde Sten blev Marken rensset for, de der vare brugelige dertil gjorde siden god Nytte, idet Fader selv brolagde hele Gaardspladsen, ja Møddingstedet og Staldene. Lergravene og Lyngsige trindt om i hele Marken svandt Aar efter Aar, saa at der blev fhyldt over 20 større og mindre saadanne

skadelige Guller, som før laa hen til ingen Nytte, og hvor der nu voxer frodigt Korn og Græs. I Bommelandssig, af Størrelse 2 Tdr. Land, blev itjort flere 1000 Læs Jord, nu avles der godt. Bygningerne forbedredes og ny opførtes og alt stod vel til baade ude og inde. Hele den store Gaards 100 Tdr. Land blev paakjort med Mergel, hvilket strengt Arbejde lønnede sig godt, da det Aaringer derefter hugnede og hølgede rigere og rigere med Korn og Græs, saa der ikke saa tit som de første Aaringer maatte tages fat paa Lyngen, da man brugte henimod 20 Læs Lyng om Vinteren til Kvæget. Dog det var ikke bare Kornsalg, der bragte Penge i Kassen, nej, saa tog Faber ud, snart til Staarup, Ljorslev, Agger og andre Steder og købte Ungkvæg, Føl og Marsplage, som han fik for godt Kjob, de vare ogsaa lidt i en daarlig Forfatning, men Faber sagde altid: „Na, naar bare der er en god Art i dem, saa komme de nok til sig selv igjen“, og som oftest slog det ogsaa til; naar vi havde havt dem i et halvt eller helt Aar, havde han den Fornøjelse at se, hvad han tænkte Iykkedes, saa Dyret betalte sit Foder godt. Saa drættede han ogsaa selv en Mængde Kalve og Føl op, ja der var en Gang i 1½ Aar, at der blev opdrættet 18 Kalve.

Kornsalget blev mer og mer, alt efter som Jorden forbedredes, og Vorherre lagde sin Velsignelse til; uden den er Menneskearbejde og Sved forgjæves. Ja, Gud gav ogsaa Børn i rigt Maal, 10 Børn fik de i Gave, alle med sunde og raske Lemmer, som ogsaa snart kunde begynde at gjøre Nytte,



ſaa at vor Fader ofte har ſagt, at han drev Gaarden med Børn og Plage, og jo flere Børn, jo flere Benge. Af Børnene kom forſt:

Aue, født den 22de December 1825.

Kirſtine, født den 24de Martz 1827.

Anders, født den 24de Maj 1829.

Jens, født den 19de Juni 1831.

Jakob Baſt, født den 29de Oktober 1832.

Laust Peter, født den 8de Juni 1834.

Niels Ddgaard, født den 28de September 1835.

Jnger Marie, født den 27de Auguſt 1837.

Hans Kriſtian, født den 24de September 1839.

Johanne, født den 23de Februar 1843.

Vi Børn hjalp til det bedſte, vi kunde, efter vore Kræfter og vor Alder. De ældſte hjalp ved al Slags Markarbejde, de yngre ved Kvæget og de alleryngſte gik i Skole; den blev ikke gjerne forſømt, og vi have alle 10 Sødſfende meget at takke den gamle Lærer Dveſen for, ſom var Lærer for os alle, og vi mindes ham ogsaa i et taknemmeligt Hjerte for den Kjærlighed og Alvor, hvormed han ledede os frem. Vi var meget af Tiden — 4 a 5 Børn gik ſamtidig — i Skole. Ligeſom ſaa vi yngſte Børn vogte ud af Skolen, tog vi fat, hvor de Ældre ſlap; de kom da ud at tjene ſom Avlſkarle paa ſtore Gaarde, og det var et ſtort Savn for vi Sødſfende, at vi ſaadan ſkulde ſtilles ad, thi det kan ſiges i Sandhed, at vi alle 10 Sødſfende elſkede hinanden ſaa inderlig meget og gjør det Gud ſke Lov ſaa endnu, at dersom der var en af os, ſom fik Skjænd, ja mer end Skjænd, da vare vi alleſammen



ligesaa bedrøvede som om det var hver enkelt, der havde faaet Frettesættelsen, saa at vi had med Taa-
rer, at han eller hun maatte slippe fri.

Det var ikke alene om Sommeren, at der var Brug for alle de smaa Kræfter, selv om Vinteren, da vi næsten gik til Skole hver Dag, kunde vi dog undertiden gjøre Gavn, naar vi om Aftenen var færdig med Lektierne, og af dem havde vi mange og lange, som skulde læres hver Sætning udenad, ellers om igjen, saa vi fik ikke Lov at slippe fri, før vi var overhørt. Saa var det for os den glædeste Tid, naar Fader sad paa Bordet og spandt Hamp paa en Vindkrog, et Par ældre Drengene hjalp til derved, En bandt Halmkurve, og de yngste snoede Simer. Moder og en ældre Søster sad ved Spinnerokken, som snurrede lystig rundt, de mindre Piger kartede Uld, Moder sang da gjerne Salmer og gamle Folkesange, hvoraf hun kunde en Mængde, og hun sang godt. Vi Børn kunde saa faa hende til at fortælle Historier og Eventyr. Ja da var det for os den skønneste Tid i hele Døgnet, ja næsten i hele Aaret, da vi alle kunde sidde i den lune Stue bag den frozne Rude, hver med sit Haandarbejde. Ja, det var Husflid! Moder med Døttre spandt og tilvirkede alle Klæder til en Familie paa 12 Mennesker, og Fader med Sønner bandt en Mængde Halmkurve, snoede flere 1000 Favne Simer og spandt paa Haandten og lagde Reb i Løjer til omtrent 40 Kreaturer foruden Heste og Faar, vævede Grimer til Heste og Faar m. m. Ja, vi blev tidlig vante til at gjøre Gavn og det havde Børn godt af, naar Arbejdet passer efter Kræfter og Alder.

Vorherre har velsignet de kjære Forældres Arbejde, de have saa troligen hjulpet hinanden fremad; Fader som en ualmindelig dygtig, ærlig og stræbsom Mand, og Moder som en kjærlig, opofrende, dygtig Husmoder for saa mange Smaa, saa Uren og Takkens for Alt, hvad de have udrettet for deres mange Born, ere de lige gode om, de havde godt fat i det store, svære Arbejde begge To; men først og sidst den kjære Gudsfader i Himlen inderlig Tak for saa god, som han hidindtil har været mod hele Familien.

I 1854 købte vor Fader en Gaard med 12 Skpr. Hartkorn, med godt 40 Tdr. Land mager Bangjord. 2 Tønder var i Huler og Graaris, men som han nu har forvandlet til god Græsmark, 30 Tdr. Land har han merglet, Bygningerne laa paa Jorden, saa der var næsten ikke det mindste deraf som duede. Gaardens Bygninger har han opført af nyt. Et godt Stykke Jord fra en Huslod er lagt under Gaarden, saa at den nu har 2 Tdr. Hartkorn og omtrent 50 Tdr. Sædeland. Gaarden blev drevet i 6 Aar sammen med Hjemmet. Vi avlede da i et Aar i begge Gaarde tilsammen 180 Læs Korn.

Vore Forældre flyttede da op til den lille Gaard i 1860, medens Hjemmet siden blev skiftet mellem et Par Brødre. Deroppe var noget at tage fat paa igjen, nu var den gamle Gaard jo forsaavidt færdig, og vor Fader kan jo ikke være tilpas uden at der maa være noget, som han kan kaste sig over med sin næsten utrættelige Arbejdslyst. Han lod 2



Udr. Land inddele i 5 Dele; i 1861 tog han 3 Skpr. Land, som han lod kulegrave til Frugttræer og Kjøkkenhave. Paa hver $\frac{1}{2}$ Skp. Land blev paaført 20 Læs Ler, 10 Læs Mergel og 10 Læs Gjødning; deri blev plantet 14 Frugttræer, som ere opvoksede af Frøtkærner og nu har baaeret Frugt i 3 Aar. Om denne Have som ogsaa om en lille Blomsterhave er sat et solidt Stengjærde.

I 1868 toges der 5 Skpr. Land maadelig Jord med Afl-Underlag. Jorden blev derfor hyppet op i lange Rader med 4 Aen mellem hver, hvori de unge Træer blev sat, for at have mere Muldjord at fæste de spæde Rødder i. I Midten er sammenkastet en Del Jord i Rundkreds, hvori er sat 27 forskellige Slags Træer, som er sat i alfabetisk Orden. Der er igjen inden i sat Buskværter og Træer som danne Ravne og Aarstal. Denne Afdeling er indhegret med Hvidtjørn.

I 1869 blev anlagt en Humle- og Træhave paa $1\frac{1}{2}$ Skp. Land.

I 1871 blev der taget 5 Skpr. Land, som blev beplantet med Træer og Humle, godt indhegnet med Jordvold og 2 Rader Pilebuske.

I 1873 blev der taget $1\frac{1}{2}$ Skp. Land som blev beplantet med unge Træer og godt indhegnet. I alle Afdelinger er plantet af Træer og Buskværter omkring 14,000, hvoraf han selv har hentet og ladet hente omtrent 6000 i Thisted, en Del i Sindbjerg Plantage, og en stor Del har han selv opvokset. Jorden er i alle Afdelinger hyppet sammen i Rader, hvori Træerne staa. De mest almindelige Træer



ere: Fyr, El, Birk, Ahorn og Alm, foruden en stor Del Bilebærter m. m. Ja, der er noget at bruge Hænderne til for den virksomme Gamle, især om Sommeren med at gaa og pusle ved de mange unge Træer, som han finder saa stor Glæde i og ved saa meget Andet ved Gaardens Drift, som han endnu tager virksom Del i.

De sidder nu ene de to Gamle der i Gaarden med en Karl og Pige, da deres Børn ere vovede ud af Hjemmet og spredte trindt om og har det rigtig godt alle og enhver i sin Stilling og Gjerning. Det er dog herligt at se alle sine gifte Børn komme fjørende hjem, har de Gamle sagt. Om saa Dage kan nu de kjære gamle Forældre holde deres Guldbryllop, om Gud under dem at leve til den 4de Marts. Det er da 50 Aar siden, at de lagde deres Hænder i hinandens foran Alteret i Tæbring Kirke og lovede at staa hinanden troligen bi; det have de, og det skal siges, at var det ikke Tilfælde, da stod de ikke paa det Sted, hvor de nu staa. 1000 Rd. var Arven den Gang, nu have de med hvad de selv eje, og med hvad de have delt ud af Ejendom og Penge til de mange Børn en Kapitalsværdi af over 30,000 Rd.

Ja, de ere nu naaede op i hvad man kalder Stovets Aar, da de trætte Lemmer trænge til Hvile, og vi vilde ønske og bede, at den kjære Gudsader vil give dem en rolig og blid Aftenstund efter Dagens lange og strenge Møje, og vi ønske Fred i Hjertet, Fred i Gud. Vid vi maa samles alle en Gang der i Lysets Boliger, hvor det er evig godt at være.

1. Ane Andersen Goumøller

er født den 22de December 1825 og opkaldt efter sin Faders Moder. Hun var lidt spinkel i sin Opvæxt og var for det meste Barnepige, da hun helst vilde være inde i Huset. Hun havde strengt med at hjælpe til at passe de mange smaa Sødfende, som kom saa hurtigt efter hinanden. Siden gif hun sin Moder tilhaande i alt, hvad der foresaldt i Husholdningen.

I Søndergaard i Andrup boede Jens Nielsen og Hustru Sidsel Jørgensbatter; de havde 14 Børn, hvoraf Sønnen Niels Kristian fik en Gaard bygget paa Gaardens Mark, og da den var færdig, rejste han hen til Dvtrup, hvor han fandt sin Brud. Han var da 30 Aar og var født den 28de Oktober 1819. Deres Bryllup blev holdt i Brudens Hjem. De bleve viede i Dvtrup Kirke den 5te Oktober 1849 af Pastor Brahm. Faa Dage efter rejste da den unge Brud til sit ny Hjem i Andrup, hvor hun da tog virksom Del i sin Husgjerning.

Niels Christian Søndergaard var af et meget svageligt Helbred; han led ofte af store Smerter. Han var en meget bygtig Mand, der var saadant et virksomt Liv, en Lyst til at prøve Alt og beholde det Bedste, hos ham; især i hans Avlsbrug prøvede han Meget, og havde ogsaa den Glæde for det meste, at se sine Forsøg lykkes. Han var en Mand, der gjerne var et godt Stykke foran sine Naboer i Forsøg og i Alt, hvad der vedrorte et Gaardsstyr, og det skal han have Tak for. Der er nok til at holde tilbage.

Vorherre velsignede Ægtefællerne med 2 kjærlige, haabefulde Børn; Jens, født den 20de Juli 1850, og Else Cecilie, født den 24de Januar 1856, af disse Børn havde Forældrene megen Glæde, ligesaa deres Barndom til deres næsten voksne Alder, sjønt de ofte vare svagelige, hjalp de meget til at forstjønne Livet i Hjemmet. Den lille Else var et mærkeligt livsglad Barn, hun lysede op i det tunge, smertefulde Hjerter, som Sngdommen knugede, og Jens den alvorlige Yngling med den spørgende og søgende Længsel efter alt, hvad der var ædelt og stort, hvis Hjerter tørstede efter at høre et levende Ord. Han der ellers var saa stille og tilbageholdende kunde gaa til hvem det næsten skulde være for at faa Svar paa kristelige Spørgsmaal, som saa stærkt gjærede i hans Hjerter. O det var saa mærkeligt, at se ham staa foran sig med det store klare spørgende Øje, som viste, at der boede et ædelt og levende Barnehjerter inden for. Han var saa vidunderlig bleven grebet af Ordets Magt, saa alt i ham vidnede om en stærk barnlig Tro, man knap før har kjendt Mage til i den unge Alder. Dog den alvorlige og sandhedskjærlige Jens og den lille livsglade Else skulde ikke faa Lov at blive ret gamle her, de skulde ikke blive den store Støtte og Trøst for de svagelige Forældre, hvis Glæde og Haab de vare. De kaldtes hurtig bort herfra, og dog bleve de gennem Smertens Taarsæd en rig, en velsignet og god Støtte og Hjælp for Forældrene, fremad og hjemad til Gudfader.



Else Cecilie Nielsen Sondergaard.

Hun havde ofte lidt meget af Hjertelsyge, men i Julen 1867 blev hun heftig angreben af en ond-artet Halsyge og døde efter et 14 Dages smertefuldt Sygeleje, den 12te Januar 1868, 12 Aar gammel. Pastor Synnestvedt talte saa trøstende ved hendes Riste; han sagde tilsidst i Talem: „Og Else er ikke blot kommen bort fra noget slemt, men er efter Frelserens Ord kommen ind i Guds Rige. Nu er der ved hendes Vortgang knyttet et Bånd imellem Guds Rige og Eder, I kjære Forældre! Nu er der en Sjæl, som elsker Eder og længes efter Eder, saa glæder Eder da i Haabet dertil og stræber til dette Maal, idet I altid bede Gud og Faderen i i Jesu Navn forhjælpe Eder dertil, og bære Eders Lidelser med Taalmodighed i Jesu Navn, saa skal Eders Haab blive saligt opfyldt for Eder, at Hvilens og Bedervægelsens og Gjensynets Lider skal oprinde for Eder hos Eders kjære Vorn i Guds Rige“.

Elfes Lærer, den gamle Thomsen, skrev ved hendes Død følgende Vers:

Det blev en mørk, en sorgfuld Jul
 For Hver i dette Hjem.
 Dog, end staar Nytaarsfjøl i Skjul
 Bag Taarefjøl for dem.
 Den lille Else, Husets Fryd,
 Forældres, Børners Lyst,
 Sang Julen ind med Jubelfjøl,
 Men ud med Klagerøst.

Dag, Solen leger jo kun Skjul,
 Den titter frem paany,
 Og Herrens Folk har glædest Jul
 Hos ham i Himmelby.
 Og blandes end vor Frydesang
 Her tidt med Suk og Savn.
 Vi midt i Korsets haarde Trang
 Maa prise Herrens Navn.

Vel glemmes ej den haarde Strid,
 Og Sorgen sluffles sent,
 Men klæres skal det i sin Tid,
 At Gud det vel har ment
 Med hende, som han har ført hjem
 Fra Strid til Sejersfest,
 Og ment det ogsaa godt med dem,
 Som hendes Vel laa næst.

Vi flytte Fod nu mod din Grav,
 Og mod vor egen med.
 Gud, vær vor Lyd og Støttestav,
 Og før os vel afsted!
 Og saa i Jesu Navn. Farvel!
 Gud, lad os mødes hist
 Med et „Goddag“ til Liv og Sjæl,
 Og salig, „Tak for sidst!“



Jens Nielsen Sondergaard.

Jens blev angreben af samme Sygdom, som
 Else døde af. Aftenen før hendes Dod lagdes han
 paa det sidste Sygeleje, hvor han led meget til
 han udaandede, under Lovprisninger til Gud Fa-
 ders Vre, sin troende Barneffæl, den 30te Januar

1868; han var da omtrent 17 $\frac{1}{2}$ Aar gammel. Hans store Lyst var at komme til kristelige og folkelige Møder, og han havde faaet Løfte om at komme paa Højskole. Han havde alt sine Klæder i Rufferten og var færdig til at drage derover paa Højskolen, men blev saa greben af Smitten. Han blev stædet til Hvile ved sin Søsters Side, bag Kirkens nordre Mur paa Frøslev Kirkegaard, den 7de Februar. — Pastor Synnestvedt talte saaledes ved hans Kiste: „For ifkun 3 Uger siden jordebe vi den eneste Datter, og dengang var han, den eneste Søn, just bleven angreben af den samme Sygdom, som Søsteren døde af. Vi haabede dog, at han vilde være bleven raff igjen; det syntes os dog at være alt for tungt, om ogsaa han skulde kaldes bort fra de bedrøvede Forældre, som selv havde deres tunge Del af Sygdom og Svaghed, og vi erindrede os dengang om det gamle profetiske Ord; „Herrens Veje ere ikke vore Veje!“ men vi trøstede ogsaa de sorgende Forældre med disse Ord, at „Herrens Veje ere langt højere og bedre end vore Veje og Tanker, ja at de ere idel Missundhed og Sandhed over dem, som frygte ham“. Og nu, da Herren ogsaa har kaldet ham bort, og ladet de sorgende Forældre være ene og harnløse tilbage, skulde vi da fremkomme med en anden Trøst. Nej, vi ville lade Eder, I kjære Forældre! blive ved den samme Trøst, som er den sande, at alle Herrens Veje ere Missund, det er idel Varmhertighed over dem, som frygte ham. Og naar det dog nu synes at være ganske anderledes, saa vende vi til-

bage til det gamle Ord og sige, det kommer deraf, at Herren vor Gud og vi ere forskjellige, at han er højt ophøjet over os, hans Tanker ere ikke vore Tanker, og det lyder til os fra Herren. Nu kunne I ikke forstaa det, men I skulle komme til at forstaa det en Gang, nemlig, naar det Timelige er afløst af det Evige, naar I see Eders Børn igjen i Himmeriges Rige. Da skulde I jublende erkjende, at alle Herrens Veje ere Mistundhed og Naade over Eder. Men nu ere I her i Jordelivet, og naar I nu vende tilbage til Eders Hus og ikke finde Eders Børn der, og naar I nu tænke over, at Jorden skjuler deres elskede Stikfæls for Eder, saa vilde vi gjerne, at I ikke skulde være uden Trøst fra Eders egen nu afdøde Sønns Mund, og det var den, som I selv havde hørt, det var dette Ord, han sagde til mig, da hans Søster var død, og han var bleven syg, at denne hans Sygdom var nok et „Favntag“ af Vorherre, hvad han havde hørt af en from Præst, og det var nemlig Birkebald, og dette passer saa godt, naar I tro, thi derjom I ere overbeviste om, at Gud var i hans Hjerte under hans Sygdom med sin Faderkjærlighed, og at Gud nu har taget ham til sit Rige i sin uendelige Kjærlighed, saa er jo „Favntaget“ der saa yndigt, saa har Gud jo saaledes taget ham i Favn, at Ingen kan rive ham ud deraf. Og det maa dog være en stor og usigelig Trøst, at han saaledes døde i Troen paa Guds Faderkjærlighed og i Følelsen deraf, og naar I bevare den samme Tro, saa vil I ikke fattes Trøst. Og naar I saa tænke paa, at det

er kun en liden Stund her i dette Jordeliv, at I ikke skulle see ham og hans Søster, men saa skulle I see dem igjen, og da skal Ingen kunne tage Eders Glæde fra Eder; saa kunne I trøste Eders Hjerte. Og da han paa sit Dødsleje talte saa hjerteligt til Eder om at leve et hjerteligt og kristeligt Liv, da fornam I, han havde Gud i sit Hjerte og længtes efter at samles med Eder i Guds Rige. Saa have I da megen Trøst, naar I tænke paa Eders Børns Dod, men derfor ville I dog føle Savnets Smerte og Tomheden i Eders Hjem; naar I see de Pladser tomme hvor Eders Børn sad. Men med Taalmodighed ville I bære Eders Kors, og i Haab ville I bide paa Herren og hans Tid. Min Time er er endnu ikke kommen, siger Herren til Eder, derfor ville I bide paa Herren, saa kommer hans Frelse i den belejlige Stund. Og naar I nu i Fremtiden føle Eder ene, saa see op ad til Guds Rige og tænk paa den Glæde, naar I atter skulle samles med Eders forudgangne Børn. Og slutter Eder her paa Jorden sammen i Kjærlighed med andre Mennesker, at I kunne føle, at I ikke ere ene, men at der er dem, som have Hjerte for Eder og Eders Sorg, og at det evige Livs Haab boer i dem som i Eder. Og Gud give os Alle Naade til at leve Gud til Velbehag, at vi, efter et fromt Liv her paa Jorden, maa i hans Rige kunne mødes med hverandre med Glæde. Amen i Jesu Navn, Amen!"

Lærer Thomsen skrev følgende Vers:

Nys stode vi her, og vi staa nu igjen,
 I Kreds om den ligkrante Kiste;
 Da bare til Graven vi Datteren hen,
 Nu Sønnen — af Kuldet den sidste.

Alvorlig som Ungling, elskværdig som En
 Bar han, som her ligger paa Baare.
 Kun sytten Aar gammel, men gammel ilon,
 Gudvis tykkes Verden en Daare.

Vel bløde nu Saar i Forældrenes Bryst,
 Der mistet har Børnene kjære,
 Som var deres Haab, deres Alderdoms Trost,
 Dog, Herrens Raad monne de ære.

Thi viist er hans Raad, skjøndt vi fatte det ej,
 Og gode hans Tanker og Domme;
 Men floge ret blive vi først paa hans Vej,
 Naar Dagene her ere omme.

Dog, det tør vi tro, at de Sødskende to
 Nu fryde sig ret i Guds Rige;
 Og det tør vi haabe, i kristelig Tro
 At samles med dennem tillige.

Fra Sagatun Folkehøjskole i Norge sendte H. K.
 U. Hovmøller ved Budskabet om de elskede Børns
 Død

Et Mindedigt til Hjemmet.

Det er saa ensomt, mørkt og thjt
 Hvor før var Smil og Liv og Lyst.
 Hvor før der hørtes Gammens Ord
 Og alle Hjertes glade slog.
 Hvor Alt var Fryd og barnlig Fred,
 Og Alle enedes saa vel;
 Hvor Børnesangen liflig, glad,
 Hvor mangt en Psalme, Digt og Kvad
 Jeg hørte der af Børnemund
 I mangan dejlig Aftenstund.
 Høð dem randt Tiden hastig bort,
 Mig syntes, den blev altfor kort;
 I Hjertet var jeg ret saa glad
 Naar jeg høð dem i Stuen sad.

I Hjertet kaldte jeg dem Vær,
 Ja sandelig, jeg elsked' dem.
 Høst boyne Børn jeg sjelden fandt
 Forenet Alt saa godt og sandt
 Som her høst disse kjære To,
 Der bragte Fryd og Fred og Ro.

Nu tier der hver Glædens Røst,
 Beklemt er Faders, Moders Bryst;
 Hvor Hjerterne saa glade slog.
 Der høres Sul i hver en Krog.
 Hvor Alting før var Liv og Fryd,
 Der høres nu kun Klagehvd.
 Den bedste Skat som der man saae,
 Forældrene ved Hjertet laa.
 De tænkte deres Haab og Trøst,
 Og ej uventet tidlig Høst.
 Hvad Venner I nu mest havde kjær,
 Det maatte I nu miste her.
 Hvad Herren gav, igjen han tog,
 Og Jer i Hjertet dybt ned slog.
 Gaa ej i Rette med vor Gud,
 Om end umilde er hans Bud,
 Han Alting gjør saa godt og viis,
 Fortjener idel Lov og Pris,
 Alvidende seer Alting grant,
 Seer, hvad til Støvet Hjertet bandt.
 Derfor den bitre Drik han lod
 Jer smage i jert Hjerterod.
 Spørg ej hvorfor han det lod ske,
 Som I saa nødig vilde se.
 Fold Hænderne i Tro og Haab,
 Og bed til ham, som gav og tog,
 Alt han vil lette Smertens Savn,
 Ja, bed til ham i Jesu Navn,
 Alt han Jer kjærlygt leder frem,
 Hvor Ederes Børn har fundet Hjem;



Et Hjem de bedre Huset fik,
Da de helt glade fra Jer gik.

O hvilken Glæde, Fred og Trøst,
At høre Hjørkelig Børnerøst,
At tale midt i Smertens Tid
Om Frelseren saa god og mild;
At sige, hvad nu Kjødets led,
Det skete alt af Kjærlighed:
Fra Herren ret et Favnetag,
I Aand at prise Herren glad,
At tørre Taaren af Jer Kind,
Og bringe Trøst i Hjertet ind,
At sige, jeg det sikkert ved,
At havne i Guds Kjærlighed
O sandelig, en Glæde stor,
At høre diøse skønne Ord
Af kjære, elskte Børnemund
I Dødens sidste Aftenstund.

O, bed til Gud, o, glem det ej,
At han Jer fører paa den Vej.
Hvor Ederø Børn har funden Havn
I Kjærlighedens milde Favn.
Beklag dem ej, misund ej dem,
Ønsk dem ej her til Ederø Hjem.
O, kunne I dem see at gaa
Blandt gode Børn og Engle smaa,
Lovprise Gud med Englelyd,
Og leve i ublandet Fryd,
Ja see dem smise til Jer ned,
Naar I her ret i Kjærlighed,
I Ydmyghed, i Tro og Haab
Kan takke ham, som gav og tog.
Først da I kunne ret forstaa,
Hvorfor det saadant skulde gaa,



Da kan I smile ret isøn,
 Vor kjære Datter og vor Son,
 O, hvor I har det saligt sød,
 At hvile der i Jesu Skød.
 O, hvilken salig Fryd og Trost
 At tænke, selv ved dette Bryst
 Vi og maa hvile os engang,
 Naar efter Dagens Møje lang
 Vort Dagværk endes her paa Jord,
 Den være liden eller stor,
 Kun at vort Hjerte blev i Gud,
 I Sandhed: Lysets, Livets Bud!



Niels Christian Jensen Søndergaard.

Han var, som før omtalt, meget svagelig. Godt et Par Aar efter Bornenes Død lagdes ogsaa han ned paa det suertefulde Dødsleje. Hans Livs Aften blev velsignet, idet han fandt Hvile og Glæde i Troens Ord, i Bekjendelsen til Gud Fader, ja, han klyngede sig saa inderlig fast til det evige Livs Ord, som hans Hustru og Præst maatte hjælpe ham med at bære frem i Hjertet for Gud. Han døde den 30te April 1870, i en Alder af 50 Aar 6 Maaneder og 2 Dage, og blev stedt til Hvile ved Siden af sine kjære Børns Grave. — Pastor Lisselund talte saa trostende om Livsordets Magt over Døden, som kunde borttage Dødens Gru og lade skimte Dagslysning bag Gravens mørke Nat.

Lærer Thomsen skrev:

Vor Ven har lidt og stridt som Saa:
 Hvo har vil talt hans Smertens Dage?



Og hvo har seet ham lide saa,
 Hvo hørt hans Raab, hans Jammerklage.
 Og maa ej sige: Gud ske Tak!
 Nu fik han Ende paa sin Smerte,
 Og hvert et Sul, og hvert et „Al“
 Er nu forstummet i hans Hjerte,
 Ja, hvad vi haabe, meget mer:
 Nu kan han selv sin Tak udgive,
 Saa vist han klarligen nu seer
 Den trange Vej gif til Guds Rige.
 Og Søn og Datter, Venner fler,
 Han vist gjenfandt i Samsundstjæden,
 Og glad i Haabet vist han seer
 Hvem der vil komme, dese Glæden. —
 Ja, Gud ske Lov for Raadens Ord!
 Gid saa det trøste dem der græde,
 Og lede dem i Jesu Spor,
 At de kan samles hist i Glæde!

Ja, nu gaar da Enken, Ane Søndergaard, der ene i Hjemmet med en Karl og Pige, som tro har tjent der i mange Aar, hendes Mand og Børn ere jo gaaede forud. Den rige Taaresæd blev dog til Velsignelse; hendes Hjerte fandt Vej til Gudsfader, i ham har hun nu fundet en mere barnlig Glæde og Hvile; der er nu for hende bygget Bro til hendes Kjære i Guds Rige, saa hun vandt, idet hun syntes at tabe.

Hun var tilligemed Broderen H. R. A. Hovmøller, som nu har boet hos hende i 4 Aar, samt en Del Venner her fra Den, i Kjøbenhavn først i September 1872, for at overvære Biskop Grundtvigs Bisættelse i Kapellet ved Rjøge; var med til Bennemødet i Kasino og til den store nordiske In-

dustriudstilling, samt faae alle de bedste Museer og Samlinger i Kjøbenhavn.

I Foraaret 1874 havde hun en Mejeriasjifent for at forbedre hendes lille Mejeri, som hun har megen Glæde af. Hendes Mand's Fødegård, Søndergaard i Andrup, hvor hans Fædre har boet i Aarhundreder, er nu nedbrudt og Jorden lagt under et Par andre Gaarde; kun et Par Bøgetræer og nogle Frugttræer staa ene tilbage.

2. Kirstine Andersen Hovmøller

er født den 24de Marts 1827 og opkaldt efter sin Moders Moder. Hun maatte som Barn hjælpe til med at passe Kvæget, og siden, som hun voxte op, med strengere Udendørsarbejde om Sommeren; om Vinteren var der nok at bestille med at gjøre Klæder til de mange smaa Sødfkende. Hun gik i Hjemmet til hun var 24 Aar, da kom Entemanden Svend Magnussen Hovmøller fra Dragstrup og bejlede til hendes Hjerte og Haand og hun gav ham begge Dele med Glæde. Svend var da Entemand anden Gang, hun blev altsaa hans tredje Kone. Han var ogsaa født i Hovmølle i Dvtrup, hvor hans Fader, Magnus Svendsen, en indfødt Svensker, var kommen og havde giftet sig med Svends Moder, Inger Marie Larsen.

Svend Hovmøller er født den 24de November 1800; han var Uvlskar i Damsgaard i flere Aar, laa som Solbat i Kjøbenhavn i nogle Aar. Han giftebe sig, da han var 30 Aar med Peder Thomsens

Enke i Dragstrup den 10de November 1830, hvilket Ægtefælb varerede i 14½ Aar. I 1845 giftede han sig med Pigen Bodil Kristensen Sondergaard, hvilket Ægtefælb varerede i 3 Aar, og da blev dem givet Sønnen Kristen, født den 14de Februar 1848.

Den 24de April 1851 blev Svend Hovmøller viet til Kirstine i Dvtrup Kirke af Pastor Brahm. I sit ny Hjem i Dragstrup var der en lille Zaars Søn, som hun blev en god Stedmoder til. Han kom som Ungling i 2 Aar paa Folkehøjskole, først i Galtrup hos Poulsen Dal og siden hos den store Skolefader Kold i Fyen, siden blev han Dragon i Randers, og nu er han gift og bosiddende som Gaardejer i Bester-Jølby.

Svend Hovmøller var, hvad man kalder en Dannemand, som gjæstfri aabnede sin Dør for de Mange, der gjæstede Gaarden paa Grund af, at den laa ved Alfvej. Han var, sjønt gammel Mand, saa opmærksom og glad ved alle hans Kones mange unge Sødskende, saa at det for dem var det sjøneste Sted, de kunde komme. Han døde den 30te Juli 1863. Af Børn havde Svend og Kirstine 4, nemlig:

Sidsel Bodilsine, født den 4de Januar 1852, død den 7de Martz 1853.

Cicille Bolette, født den 16 Juni 1854, død den 16de August 1870.

Anders, født den 29de Oktober 1856, død den 10de Januar 1871.

Jnger Marie, født den 3die August 1862.

Kirstine sad da Enke til den 21de Oktober 1864,

da hun blev viet af Pastor Krog i Dragstrup Kirke til Ungkarl Henrik Jensen Kuff i Vester-Sølby, som er født den 4de September 1836, og var ældste Børn af 10 Sødskende. Hans Fader, Jens Henriksen Kuff, var Sognefoged i mange Aar, Moderen hed Maren Sørensen. Navnet Kuff skal stamme fra en virkelig Herregaards Kuff, og samme Slægts Stammefædre have levet i Fødegaarden i over 200 Aar.

I Sommeren 1871 var Kirstine og lille Inger Marie over i Kjøbenhavn hos en duelig Djenlæge, Professor Hansen. De havde den Glæde at Djenstfygdommen blev hævet. H. K. A. Hovmøller var med dem i Kjøbenhavn.

Henrik Kuff er en ung Mand, som med friske Kræfter tager godt fat paa Gaardens Drift. Han har været en god Stedfader for de Børn, han traadte i Faders Sted, idet han lod dem komme derhen, hvor deres Barnehjerte glædede sig ved at være, nemlig i Friskolen.



Cecilie Bolette Svendsen Hovmøller.

Hun blev 16 Aar og 2 Maanedes og var en mærkelig, hjertelig og barnlig lille Pige lige til det Sidste. Hendes yngre Broder, Anders, har givet hende et dejligt Minde, idet han har skrevet saa kjært og sandt om hendes Barndom og Opvæxt i sin lille Bog. 12 Aar gammel kom hun i Friskolen i Dragstrup, hvor Barnehjertet vogede en yndig Livsvæxt, som vedblev at fortsættes, da hun i Vin-



teren 1868 og 1869 gik om til Pastor Kristensen i Tæbring til Forberedelse til Konfirmation. Hendes største Glæde var at komme med til kristelige og folkelige Møder, hvorfra hun saa gjemte de hørte Ord og sang med af de mange dejlige Psalmer og Sange, som vi have saa stor Rigdom af. Hun holdt saa inderlig meget af hendes Lærere og En af dem skrev siden, at der altid fattedes noget i Skolen, naar hun ikke var der, da hun var den, der bedst kunde forstaa hans Ord, saa at det ikke vendte tomt tilbage, naar hun var tilstede. Af Børnene var hun elsket, især af Smaapigerne, hun havde et fintfølende Hjerte og havde meget let ved at sætte sin Tante paa Papiret med saadan barnlig Friskhed, hvorom hendes mange dejlige Breve, som hun skrev til Venner, bære Vidne. Hun havde god Lyst til at sykle med pænt Haandarbejde og var efter hendes Undervisning deri meget fingernem. Hun var stor af Væxt og havde et kjønt aabent Barneansigt og igjennem de milde Dine tittede det kjærlige Barnehjerte frem.

Cecilie havde i sin Opvæxt lidt meget af svære Sygdomme, men først i April lagdes hun paa det sidste Sygeleje, hun laa stille og taalmodigt, kun sjældent klagede hun, skjønt hun led meget. Mange kom og besøgte hende, især unge Piger, og hun var rigtig glad ved, at unge Livsvenner samledes ved hendes Leje, for at tale et kjærligt Ord og for at synge for og med hende, ja, hun sang selv med af et fuldt Hjerte, skjønt Legemet vaandede sig under Smertex. Den sidste Nat, hun levede, maatte hendes



Moder fremsige Forsagelsen og Troes-Ordet og bede Fadervor højt med hende, selv bad hun altid Ordene hørligt, hun lagde saa sit trætte Hoved op mod sin Moders Bryst, som et lille Barn der gjemmer sig ved Moderens Bryst. „D, Moder“! sagde hun, „maa jeg lægge mit Hoved op til Fert Hjerter, maa jeg ligge i Fer Favn, som da jeg var et lille Barn? Tat Moder nu hviler jeg saa godt; jeg troer jeg nu kan sove“ og hun sov ogsaa en rolig Søvn. Kl. 2 om Natten vaagnede hun og sagde til sin Moder: „I Nat har jeg været en rar Pige, har jeg ikke Moder?“ En halv Time efter var hun sovnet ind i Døden i hendes Moders Favn med Hovedet op til hendes Hjerter, uden Døds Kamp, den 16de August 1870.

Søndagen den 21de August samlede omtrent 100 Venner fra nær og fjærn for at følge den kjære Pige til hendes Grav paa Dragstrup Kirkegaard, hvor 30 Blomsterkrandse dækkte Kiste og Grav, dem Vennehænder bandt og gav.

Cecilie var et Barn i bedste og dybeste Forstand og hun blev et Barn til det Sidste; det er det største og bedste vi ved om hende. Hun troede paa Ordet, som frelser fra al Nød. Ja, med Barne-troens hele Fyldte fandt hun Hvile og Fred i Gudfaders Kjærlighed.

Som et lille Barn glædede hun sig ved de dejlige Blomster, Fuglenes Kvibdreng og Sang; ja, hun sang selv med af fuldt Hjerter Lovsange til Gudfaders Ære og Pris. Hun var et Fredens Barn, en god Pige og har ikke levet forgjæves iblandt os.

Gud lad os i din Naade engang samles med hende
hvor der er evigt godt at være.

Hendes Livsvandring fra Bugge til Grav
Var kort, men saa yndigt at skue.
Hav Tak, Gudfader, fordi Du os gav
Her saadan en Rose paa Tue.

Vi, som har seet hendes daglige Færd,
Seet hende som Barn og dog Kvinde;
Vi, som havde en Smule af Barnet kjær
Glædede os ved at se paa hende.

Skjønt Barn hun tidlig moden blev,
Som Frugt i varme Sommer.
Smaa Engle smilte, da Gud skrev,
Hun op til mig snart kommer.

O, hvilken Fryd, o, hvilken Lyst
Der maa i Himlen være,
Hvergang en Engel fra vor Kyst
Faar Lov en Sjæl at bære.



Anders Svendsen Hovmøller.

Denne mærkelige Dreng, som var født den
29de Oktober 1856, og som blev lidt over 14 Aar,
var udrustet med ualmindelige store Evner. Ved
Overgangen fra Statskolen til Friskolen sagde han:
„O, hvor det dog er herligt for mig, at høre det
levende Ord istedetfor at sidde og tygge i Lexierne,
nu kan mit Hjerte faa, hvad det længes efter.“
Han havde begyndt at gaa over til Pastor Lillielund
til Konfirmations Forberedelse, men da var han alt

Dødsspiren i sig, han følte det selv, dog udtalte han det ikke ret tit, han haabede jo ogsaa paa, at komme til at udrette Stordaad. Engang sagde han: „Seg ved godt, at jeg ikke bliver gammel, men jeg vil dog være glad saalænge, jeg kan nyde Livet i Vorherre“. Vi tænkte ikke, at han saa snart skulde forlade os og rejse hjemad. Kun i 6 Dage laa han stadig til Sengs (i hans Dødvæxt havde han lidt meget af svære Sygdomme), de 2 sidste Dage led han meget, dog kom ingen Klage over hans Læber. Han tørrede Taarerne af sin Moders Kin- der og sagde: „Moder, I maa ikke græde for mig, jeg lider ikke saa haardt, og jeg faaer det jo snart rigtig godt og skal samles med Fader og mine Søstre og mine andre unge Venner, som er gaaet forud ind i Paradiset“. Han Moder sagde, om han ikke kunde hjælpe hende i Bonnen og bede for hende; „Jo“, sagde han, „jeg har bedet for Jer og for os Alle“. Kl. 9 om Aftenen, den 10de Januar 1871 ndaandede han sit sidste Suf.

Den 18de Januar samledes omtrent 150 Venner fra nær og fjern for at følge Anders til hans Grav. Skjønt han var saa ung, havde han dog mange Venner, det saa man, da der kunde samles saa mange, uden at Nogen var indbudt, og det var dyg- tigt Snevejr. Unge Kvinder havde pyntet hans Kiste med dejlige Krands og Dannebrogsslag. Vi bare da den kjære Dreng hen til Kirken og satte Kisten i Koret, hvor Pastor Lillelund talte saa her- ligt om vor kjære unge Ven, om Livet i Paradiset, hvor han nu skulde komme til at udvikles, til at

modnes, ja, komme til at udrette Stordaad i Vorherres Tjeneste. Saa bare vi Anders om til Graven, hvor han nu hviler ved sin kjære Søster Cecilies Side med Isen tæt op mod Altermuren i Ly for Vestenvinden og med Ansigtet vendt ud imod Ost, hvorfra Solen opstiger, ja, hvorfra Livsolen engang skal komme og kalde de Dødes Ben til Live igjen.

Mange Psalmer og Sange fra Vennehjerter og Læber klang lifligt udover Graven.

Før Anders blev baaret bort fra Fædrenehjemmet, oplæste vi ved hans Kiste følgende Mindevers:

Lille Guds Barn, nu Du gif til Hvile,
Nu Din Heltesjæl har kjæmpet ud,
Ser Du nu, hvor Englene de smile,
Ser Du nu, hvor skjønt der er hos Gud?

Ja, jeg ved, Du ser det, lille Broder,
Ja jeg ved, Du ser, hvad vi ej ser;
Ihi Du stuer klart, hvad før Du troed',
Og Din Barnedrom blev Herlighed.

Herren spurgte: „vil Du hos mig være“?
„Fader, ja“! Du svarede ham glad,
Da han satte Dig blandt sine Kjære;
Eter han gjorde Dig, alt som Du bad.

Nu han vinked Dig fra Kampens Skjæde,
Da Du færdig stod til Kamp beredt,
Kaldte Dig og sagde: kom Du kjære,
Og saa fik Du Plads blandt Englene.

Saa Farvel! lille Broder,
„Farvel“! og „Guds Fred“
Lyder i liflige Toner
Fra Guds Menighed.

Søren Olsen.



Det er dejligt at tænke paa dem,
 Som se og føle det samme som vi,
 Det er let at synge om Fredens Livshjem,
 Naar vore Benner de bygge deri,
 Dog, der er noget tungt, vemodigt,
 Som bøjer os ned,
 Bed at se Ungdomslivet frodigt,
 Som Døden bortreb.
 Anders! kjære Barne-Ben,
 Du sank for os saa hastig hen.
 Blev kun Sluffelse Din lyse Drøm,
 Sank den ned i Vinterens kolde Strøm?
 Gik Dit muntre, lyse Barnehaab
 Hverken Sejr eller Daab?
 Døde Kræfterne da i Dit Bryst,
 Som til ædel Stordaad havde Lyst?
 Nej, Gud være lovet, det er ikke saa;
 Thi Adel og Skjønhed skal aldrig forgaa.
 Ja, Gud være lovet, vi haabe og tro,
 Din Livsgjerning atter ved Livstræet grov.

Ja, Anders, i Julens velsignede Tid,
 Da Jorden var klædt saa straalende hvid,
 Du hjalp os at pynte det venlige Træ,
 Du sang og Du jublede og højede Ane,
 I Juletræets den lysende Fred,
 Blandt glade Julebørn var Du med.
 Du fattede det barnlige, skjønnede derom,
 Og følte og saa, det fra Frelseren kom,
 Og Himlen den blev saa uendelig blaa,
 Og Travlhed der var iblandt Englene smaa,
 De lyttede og hvislede og sang saa igjen:
 „Nu kommer vor Anders, her er han vor Ben“,
 Herunder vort Juletræs Smykke og Pryd,
 Se her skal Du dele vor Glæde og Fryd,
 Ja, her skal Du leve og voxe i Krands,
 Til en Gang Du skuer den højeste Glands.

D, hvor det er saligt at sige Farvel,
 Til dem vi har elsket, naar de gaa der hen,
 Til Livstræets Blomster, til Livskildens Bæld,
 Naar der vi kan tro, vi maa samles igjen,
 Morten Sørensen.

Skjøn er den dejlige Jul her,
 Men skjønnere dog i Paradiset,
 Her er Modvind, ja her er Skjær,
 Men det er der Net ikke hidsjet.

Anders er sejlet ind i Havn,
 Hvor der ej er taaget eller diset,
 Han blev ført, ja baaret i Favn
 Af Englens ind i Paradiset.

Det var den sidste Julenat,
 Da Stjernerne tindred' saa klare,
 Han fik sli en kostelig Skat,
 Ham tyktes Guds Engle ham bare.

Han hørte en Sang saa liflig sød,
 Aldrig havde han dertil hørt Mage,
 Som Barn blev han i Frelserens Skjød
 Bugget blidt i Paradishave.

Han saae sin Fader og Søster gaa
 Til Himmalkirken med Benner mange;
 Over Stjerneteltet lyseblaa.
 Der jubled' de evigglade Sange.

Ja, nu er Anders da gaaet hjem,
 Og Synet er nu til Sandhed vorden!
 Man let kan synes, at det var slem,
 At endt er hans Gjerning her paa Jorden.



Men den er heller ikke forbi,
 Gverken her, eller hvor han nu er hjemme.
 Nu kan han vore, udvikle sig fri,
 Næde hvad ej han her kunne nemme.

Anders er gaaet hjem og har nu
 Først sin rette Gjerning at fuldføre.
 De Evner han fik skænket af Gud,
 Til Betsignelse han nu skal tøre.

O, Gud ske Lov for vor unge Ven,
 Og Tak for de Dage vi var sammen,
 O, maa vi ham se i Himmelen,
 I Paradisets evig Fryd og Gammen.

Farvel da Anders, en liden Stund
 Kun Du gaar forud hjem for vi andre,
 Du er bjerget paa den sikre Grund,
 Vi maa længe og her endnu vandre.

H. K. A. Hovmøller.

Der kunde skrives en hel Bog om den kjære Dreng, men det behøves jo ikke, for han har sat sig selv et saaa stort og rigt levende Minde i hvad han har skrevet, at jeg ikke kan gjøre det bedre, idet at der ligger omtrent 100 Ark af ham beskrevne Papirer med hans i Djebliffet fæstede Tanker, hvoraf den lille Bog: „Barnesyn og Dnsse“ optegnet ved H. K. A. Hovmøller bærer saaa godt et Vidnedsbyrd om.

Som Varn kjendte og levede han i Livet, som om han var Mand med lang Livserfaring, ja han var tidlig udviklet, blev derfor tidlig hjemkaldt. Hans Tanke og Haab var at komme til at udrette Stordaad i Livet, at komme til at gavne og tjene det

danſke Folk og Land. Ja, der var noget ſtort og ædelt, ſom rørte ſig i hans Barmhjerter. Ja, Gud ſke Lov, han var Barm, han ejede, ſkjøndt mandſklog, det Barmefandte. Hans Hjerte længtes efter at flyve ud, ja ud over de høje Fjelde, at hæve ſig med Fuglen fri i Sky og lære at kjende Livet og Folket og alt det ſjønne i Skabelſen, ſom Vorherre har givet os Menneſter at frydes ved.

Her ſkal nu kun anføres enkelte Smaaſtykker, tagne af en Mængde Breve til H. N. N. Hovmøller, hvori udtales Glæde over Drengen og hans lille Bøg.

Dr. C. Roſenberg har benyttet en ſtor Del af Bogen i Hejmdals Nr. 21 og 22 for 1872. Han ſiger blandt meget Andet: „Har ſaa virkelig denne lille Drengs korte Liv og tidlige Død Krav paa Deltagelse udenfor hans Slægt og Venners ſnævre Kredſ? Os har den lille Mindebog ej alene rørt, men vi have ogſaa ment, at der var meget at lære af den. Vi kjende godt de Tanker og Følelſer, ſom have opfyldt hans Sjæl, de komme jo derfra, hvor næſten Alt er kommet, ſom i den ſidſte Menneſtealder har viſt ſig mægtigt til at oplyſe og opløſte Hjerterne hos det menige Folk her i Landet. Men det er ſjældent, at man kan ſaa ſaa tydeligt et Indblik i, hvorledes denne færegne Lyſ og Dannelſekilde kan virke i Barmſjæle. Det er for os ſaare trøſteligt og glædeligt, at ſe, hvilke ædle og løſtende Kræfter, der røre ſig i Folkets dybe Rækker. Der er i diſſe Tider ſaa meget Ondt paa Færde, ſaa megen Uſſelhed, Løgn og Letſærdighed fører det

store Ord, at man kunde fristes til at mistvible om Fremtiden. Desmere maa det da glæde at se et Glimt af det Lyk, der sfinner og varmer i det Stjulte og netop i det Lag af Samsundet, som efter hele Udviklingen hidtil, fortrinsvis maa komme til at bære Fremtiden paa sine Skuldre".

Han havde drømt om Stordaad for sit Fædreland, den kom han ikke til ove, men kan hans Minde styrke Troen paa en ædel Fremtid for Danmark og Norden, en kommende Stordaadstid, naar den gamle Surdejg i Folket er rensset ud, saa har han dog ikke levet forgjæves, saa har hans korte Liv dog været mere værd end de Tusinders, som i levende Live grave sig dybere og dybere ned i Jordanen, og blive værre, jo længere de leve.

Store Luborg ved Abhvn., d. 3. Febr. 1872.

. Fader lod det Hele læse for sig, og forundrede sig højlig over det Glimt af Gjendommelighed, som viste sig hos den 14 Aar gamle Dreng, og glædede sig over Bogen som et Vidnesbyrd om, at Danmarks Morgenrøde var kommen. Hvad der især forekom ham mærkeligt, vare Stykkerne: „En Bondes Liv“, „Isblomsterne og Vaarblomsterne“ „Gjengangeren og mig selv“. En Bondes Liv kaldte han alle Thyregods Fortællinger i kort Begreb.

Med mange Hilsener fra

Fader og mig

F. L. Grundtvig.



Marielyst, d. 5. Febr. 1872.

Jeg faae forleden hos Biskop Grundtvig en lille Bog, De har udgivet, som indeholder Optegnelser af Anders Svendsen Hovmøller. Jeg læste første Del af den højt derhenne, og baade Tilhørerne og jeg selv fandt den lille Bog meget tiltrækkende

Den lille Dreng, hvis Skildring af sig selv Bogen indeholder, ønskede saameget at blive kjendt med de Store, og der var den Aften to af disse tilstede, nemlig Grundtvig og Prof. R. Nielsen, der Begge forbausedes over den rigtbegavede Natur, som aabenbarer sig i den, og over det Bekjendtskab med Historie og Poesi, han allerede saa tidligt har havt. Det er tilvisse et tungt Tab for alle hans Venner, at han saa tidlig maatte gaa bort, thi selv vi Andre kunne ikke andet end spørge: „Hvad kunde der ikke blevet for en Mand af ham?“ Blandt dem, der savne ham meget, tænker jeg, De er, thi jeg forestiller mig, at De har været meget for ham, og derved ogsaa, at han har været meget for Dem. Jeg kom da til et Par Steder i den lille Bog, hvor jeg tænkte ved mig selv: Her spores Hans Kristians Indflydelse! Imidlertid, skjøndt vi ikke kan lade være at tænke paa, hvad han kunde blevet til, om han ikke var gaaet saa tidligt bort, saa burde vi jo meget hellere fæste vort Blik paa, at han gif velsignet bort, thi der er jo Sandhed i det gamle Ordsprogs-Nim, der ender med,

Vel død er hele Sagen,

og det haaber jeg ogsaa, at I hans Kjære gjøre.

Deres hengivne Carl Grove.



Kjøbenhavn, d. 6. Febr. 1872.

. Hvor det har glædet mig at læse i den lille Bog, om Deres Søstersøn havde Danmark kun mange Sønner som ham

R. B. Barfod.

Amalienborg, d. 22. Febr. 1872.

. Imidlertid har jeg for længe siden meddelt Hendes Majestæt Enkedronningen Bogen og den baade overraskede og glædede Hendes Majestæt i høj Grad. Hav altsaa hjertelig Tak for den tilsendte Bog, som har glædet den kjære Enkedronning meget og mig ikke mindre

Lige paa engang gif det klart op for os, og nu huskede Hendes Majestæt og jeg saa godt Deres Ophold paa Folkehøjskolen „Marielyst“, Deres Eventyr og den Eftermiddag, da De læste dem paa Sorgenfri for Enkedronningen.

Hav ogsaa Tak for Deres gode Ønsker, som gjengjældes af ganske Hjerte.

L. Rosen, Kammerfrøken
hos Hendes Majestæt Enkedronningen.

Aalborg Bispekontor, d. 29. Febr. 1872.

I Gaar Aftes saa jeg en lille Bog, kaldet „Barnesyn og Dufte“ af N. S. Hovmøller 1871, der interesserede mig saare meget. . . . Jeg vilde sætte megen Pris paa at eje den og ligeledes at kunne anvende et Exemplar et andet Sted.

Barfod, Amanuensis.

Nalborg, d. 9. Martz 1872.

Maa jeg meget takke Dem for den mig tilsendte, meget kjærkomne Gave: De 2 Smaabøger af den lille fromme, „mandskloge“ Dreng. Det har været mig en meget stor Glæde at læse den lille Bog, som Biskop Kirkegaard havde læst inden jeg fik den for Dje

Med hjertelig Tak
Varfob.

Kjøbenhavn, d. 9. Martz 1872.

. Da jeg for nogle Dage siden omtalte den mærkelige Dreng og hans lille Bog for Hendes Majestæt, erfarede jeg, at Dronningen var vel kjendt dermed, Frosen Rosen havde læst for hende af Bogen, og hvor megen Glæde den velsignede Entedronning havde følt derved, tænker jeg Frosen Rosen har skrevet til Dem om, ellers kan da ogsaa jeg vidne derom. Dronningen, hvis Tanker og Ønsker for Danmark og Norden altid samler sig om Holger Sagnet, ser ogsaa heri, i den lille Bondedrengs tidlige vakte Aand, et Vidnesbyrd om Holgers Virksomhed. Holger, der kommer igjen hver Gang Danmark er i Nød og som gjør, at selv Danmarks Døde er med paa den store Afgjørelsens Kampdag og omhvæver usynlig vore Stridsmænd. Saaledes er omtrent Dronningens Tanke, og hun ser Anders Hovmøller komme igjen med Holger paa hin Dag for at opfylde sit Haab, at føre sit Folk til Sejer

Jeg skal nok sørge for at Bornene i Entedronningens Skoler lære den lille jydste Bondedreng at

kjende; Dronningen har jeg alt talt med derom. I min lille Stole, hvor jeg er Forstander, har jeg baade fortalt og læst for Børnene om og af ham og hans Bog, hvad der sagtens greb Barnehjertet mest var den bratte Vortgang, da bleve de helt stille og sørgmodige, de følte sig staaende over for en Gaade. Men tidt haaber jeg at faa Lejlighed til at fremdrage hans Minde blandt dem, og med ham for Dje aabne Hjertet Udsigt indtil de himmelste Løngange, hvor Livets Flod, selv Døden kun deler, ikke udtørre, strømmer mere og mægtigere end her.

Altsaa igjen vær hjertelig takket for de kjærkomne Gaver til os Alle

Deres hengivne

William Jakobsen,
theol. Kand.

Stege, d. 13. Marts 1872.

Modtag min hjerteligste Tak for Bogen, De sendte mig, og for at De ogsaa har villet regne mig blandt Forfatterens Venner. Jeg har læst den med stor Glæde og Rørelse. Det var ikke saa let at forlige sig med, at et saa ualmindeligt begabet Barn saa tidlig skulde kaldes bort, men Gud forstaar det jo bedre og har vel set, at Enden for ham efter et langt Liv hernede ikke vilde være bleven saa god som den nu blev. Der bliver nok Brug for hans store Evner, hvor han nu er. Hvor er ogsaa Søsteren Cecilie yndig. Nu ere De tilsammen. —

Jeg vilde saa gjerne benytte noget af Bogens Indhold i „Budstikken“ Maaſte kunde det



tillades at tage nogle enkelte Smaastykker og Sange.
 Jeg troer nok at kunne vælge, hvad der passer
 bedst. Vil De underrette mig, om hvad De
 synes derom.

Det har glædet mig at se, at Cecilie har holdt
 af „Bustikken“, for saa har Anders nok ogsaa gjort
 det. Gils de to velsignede Børns Moder. — O,
 hvilket Møde naar de samles

Engang endnu Tak for den velsignede Bog.
 De har vist mere blandt de 100 Ark, der fortjener
 at trykkes.

Deres broderligt hengivne
 F. C. Boisen.

Besterborg paa Folland, d. 19. Marts 1872.

Under et Besøg i Stege hos min Onkel, Past
 stor F. Boisen, har jeg stiftet Bekjendtskab med den
 lille Bog af Deres Søstersøn, jeg har endnu ikke
 faaet læst den helt, men nok til at regne den for
 en Skat. jeg meget gjerne vilde eje, ikke alene for
 selv at have Gavn og Glæde af den, men ogsaa
 for med den at gavne og glæde Andre i mit Hjem.
 De kalder Bogen „Manuskript for Venner“
 og som Ven af Anden i Bogen har jeg tænkt mig
 Muligheden af, at De kunde overlade mig et Exem-
 plar

Yours truly,
 Foul Boisen,
 Kapellan.

Kirkely, d. 1. April 1872.

Jeg takker Dem hjerteligt for den tilsendte

Bog, den har glædet mig som et Vidnesbyrd om, hvorledes Guds Aand og Folkets gode Aand kunne faa godt sammen i dette lille varme Barnehjerte. Ja, jo barnligere vi ere, desto bedre Benner ere disse to Aander. Tak fordi De ogsaa tænkte paa mig, jeg lytter Dag for Dag efter hvert et Vidnesbyrd, hver Røst der forjætter en lys Fremtid for Folket, og den Bog var et saadant Fingerpeg paa den Tid, da de tolvvaars Dreng skal slaa et sidste afgjørende Slag mod Fjætt, der vil knuse Danmark.

Deres hengivne
 Wilhelm Birkedal.

Fjaltring Præstegaard, d. 16. April 1872.

. Det maatte være vemodigt for den bortkaldte Drengs Kjære at miste for denne Verden ham, der syntes at love saa meget, men hans Bæxt er jo ikke afbrudt og hans Maal er det samme, kun sikrere at naa i Guds Paradis end paa denne Jord

M. A. S. Lund.

Besterborg, d. 18. April 1872.

. Jeg skal nu bruge Bogen saa godt jeg kan til Gavn og Glæde for Syge og Sunde, Store og Smaa; paa alle disse Maader har jeg allerede haft Anvendelse for den og seet den fremkalde baade Smil og Taarer. Den synes mig at

være et stort Bevis paa Magten af det Lyg,
Grundtvig har tændt her i Danmark

Deres hjerteligst forbundne
Woul Boisen.

Lunderager, d. 8. Aug. 1872.

. . . . Den lille Bog glædede mig overmaade
meget. Jeg sendte den til Biskoppen saa snart jeg
havde læst den, men jeg har ikke talt med ham om den.

Det er nok sjelden, at en Bog har havt en
mere fylbig Anbefaling end den; thi den er jo næsten
bleven helt aftrykt i „Budstikken“ og „Hejmdal“.

Det er vel tungt at miste Born og Benner, men
nu da vi kjende og tro paa de Helliges Samfund,
at det strækker sig fra Tiden ind i Evidheden, saa
ved vi ogsaa, at vi ikke ere helt adskilte fra vore
kjære Benner, men at de kun ere gaaede ind i en
lyfere, klarere og varmere Stue, hvor de vente paa
os, og hvor de ikke kan høre Verdens Larm

Deres Ven

Kristensen, Præst.

Frederiksberg, den 7de Decbr. 1872.

. . . . Deres Søstersøns lille Bog har glædet
os Alle her hjemme og glædet mange flere end os,
da det visse er sjeldent at se saadanne Tanker
og Folelser være sig hos en tolv—fjortenaars Dreng,
og se dem saaledes udtalte. Jeg har i fire Maane-
der ikke havt hans Bog hjemme, da saa den One
aa den Anden har villet laane den . . .

Deres

Frederik Barfod.

Bjæst-Skjærninge Højskole, den 27de Jan. 1873.

Skjøndt jeg aldrig har set Dig, re Du mig ingenlunde ubekjendt, heller ikke er den lille kjære Dreng mig ubekjendt, da jeg jo i Bladene har hørt fra Jer Begge. Du har gjort mig en sand Glæde ved at tænke saa venligt paa mig, idet Du sendte mig Anders's lille Bog. Den skal baade mine Karle og jeg saa megen Høbro af. Kunde Du og jeg komme sammen, vilde vi vist saa meget kjært at tale om, bl. Andet: vor sælles Kjærlighed til Norge.

Mine Elever er kommet til at holde saa meget af den lille Bog af Anders Svendsen, som Du gav mig. Kan Du ikke skaffe mig 8 Exemplarer af den.

Venligst Hilsen fra
Anton Nielsen.

Gaastrup v. Faaborg, den 7de Febr. 1873.

Hjertelig Tak for Anders Svendsens Bog! Jeg har allerede læst noget af den for mine Skolebørn, og naar de ere uartige, saa siger jeg til dem: Hvad troer I Anders Svendsen vilde sige om saadanne Børn.

Lad os se mildt paa hverandre, naar vi har Livet tilfælles, selv om vi i enkelte Punkter ere uenige; der er flere end nok, som ser paa os med Had og Haan.

Deres
J. P. Lillesø.

Der var mange Udtalelser, Minder og Træk, at føre frem om Anders Svendsen Høvmøller, men dette her maa være nok, da Pladsen er saa indskrænket, kun skal man ikke tro, hvad flere Fremmede have tænkt, at han var en sølle spinkel og sygelig Dreng



af Udseende, nej, han var stor og kraftigt bygget, et tykt sort Haar kruset om et djærvt, alvorligt Ansigt, hvorfra et Par dejlige brune Øjne saae saa alvorligt og mildt paa En.

3. Anders Andersen Gøvmøller

er født den 24de Maj 1829 og opkaldt efter sin Farfader. I hans Opvæxt var han meget nævenyttig og forfærdigede saaledes mange nette Husflidsarbejder, hvormed han gjerne syglede i sine Fristunder, ligesom han ogsaa holdt meget af god Føkkelæsning. Det var særlig ham, der jævne 1½ Skp. Sædeland, der var opfyldt af store Lerhuller og Sten og hvori han plantede en stor Del unge Træer, som nu baade gjøre Nytte og forstjønne Hjemmet. Han tjente i Damsgaard som Dreng i 1½ Aar og siden i 6 Aar som Uvlskar; han var god! et Aar i Spøttrup.

Den 17de September 1858 blev han viet i Solbjerg Kirke af Pastor Møller til Enten Mette Kristensen Der, som var fød: den 19de Marts 1824 i Sundby. Faderen Kristen Der og Moderen Marren Svenningsen havde 4 Børn, hvoraf Mette kom til at tjene hos Entemanden Dines Larsen i Solbjerg i 4 Aar, med hvem hun blev viet den 14de December 1849; han døde den 22de December 1857. Hans Stamsfædre have boet der i Gaarden i Aarhundreder. Dines Larsen og Hustru havde i deres Ægtestab 4 Sønner nemlig:

Poul, født den 2den December 1850, har gjæstet Galtrup og Vallekilde Højskoler i et Par Vintre.



Lars Kristian, født d. 27de Juni 1852, har gjæstet Galtrup Højskole i en Vinter, været Soldat og er nu gift.

Jens, født den 8de April 1854, har gjæstet Galtrup Højskole i en Vinter, er for Tiden Soldat.

Kristen, født den 2den August 1856, † den 27de November 1862.

For disse Sønner traadte Anders Hovmøller nu i Faders Sted, og han har, Gud ske Lov! havt megen Glæde af dem. Selv blev han i sit Ægteskab Fader til to Smaapiger, nemlig:

Anne Marie, født den 8de Juli 1859, og

Elsie Marie, født den 17de April 1862.

I Sommeren 1866 var han til den 10de Landmandsforsamling i Aarhus, og i Sommeren 1869 var han og Kone til den 11te Landmandsfor- samling i Kjøbenhavn.

I deres Gaard i Solbjerg gjemmes endnu en Pallast fra Svenskekrigen 1658, da efter Sagnet Konen der i Gaarden klemte en Svensker ihjel i en stor Kiste, idet han bøjede sig ned i den for at stjæle.

4. Jens Andersen Hovmøller

er født den 19de Juni 1831 og opkaldt efter en Farbroder. Han blev konfirmeret af Pastor Balslev i Vejersted, som nu er Biskop i Ribe. Han kom meget tidlig ud at tjene, og var saaledes i Dams- gaard i 5 Aar, siden blev han Ublskarl hos Madam

Stockholm i Øster-Uksels i 3½ Aar, var saa siden i Spøttrup som Uolskarl i 3 Aar.

Den 25de April 1858 blev han viet i Øster-Uksels Kirke af Pastor Brahm i Tæbring til Wilhelmine Bodum, hans mangeaarige Forlovede. Hun var født i Øster-Uksels Degnebolig af Forældrene Lærer P. C. Nielsen og Kathrine Jeppesen, og havde 2 Søstre. Hun var et Par Aar hos Kammeraad Bonne, i 5 Aar plejede hun en Aftægtskone, og sad og vævede i flere Aar. I Sommeren 1858 gjæstede Jens Hovmøller sin Svoger C. L. Reimers og Kone i Kjøbenhavn.

De ny Ægtefolk fandt da deres Hjem i Sindbjerg, hvor Vorherre har velsignet dem med gode Gaver, idet han har givet dem en Del Børn, nemlig:

Anders, født den 26de Marts 1859.

Else Kathrine, født den 13de Marts 1863.

Lauz Peter, født den 20de Marts 1866.

Samt Tvillingbørnene:

Peder Kristian, født den 2den December 1871.

Jensine Wilhelmine Kathrine, født den 2den December 1871.

5. Jakob Bak Andersen Hovmøller

er født den 29. Oktober 1832 og opkaldt efter sin Morfader. Han kom ogsaa tidlig ud at tjene, forst paa Damsgaard et Par Aar, siden som Uolskarl paa flere Gaarde; hos A. Nielsen paa Ørndrup Mark i 2 Aar, paa Bodumbiøgaard i 4½, hos Svend Hovmøller i Dragstrup i 1½ Aar, var siden i Hjem-

met i 2½ Aar. I 1854 var han i Altona, hvor han som Rekrut byttede Numer, han besaae da Hamborg og rejste Hjem over Kjøbenhavn.

Den 1ste December 1862 blev han viet af Provst Poulsen i Vestervig Kirke til Helene Johanne Kristensen, hans 9-aarige Forlovede, som er født den 13de November 1835 i Hvidbjerg paa Thyholm af Forældrene Axel Kristian Kristensen og Ane Elisabeth Lund, som havde 5 Børn, hvoraf Johanne kom tidlig ud at tjene, var som Stuepige 3 Aar i en Præstegaard, samt 6 Aar i Voddumbisgaard, dels som Stue- og Koffepige, samt 3 Aar hos Justitsraad Voigt i Vestervig som Husholderse. Han gjorde hendes Bryllup.

Faa Dage efter Brylluppet flyttede Bruden over til sit ny Hjem i Dyrtrup, hvor Fødegarden blev delt mellem Brødrene Jacob og Niels, og hvor Vorherre nu har givet dem 5 Børn, nemlig:

Anders, født den 16de Oktober 1863.

Nikkel Peter, født den 15de Februar 1868.

Jens, født den 6te Juli 1869.

Else Kathrine, født den 15de Marts 1871.

Anna Johanne, født den 19de Juni 1872.



6. Laust Peter Andersen Hovmøller

var født den 8de Juni 1834 og opkaldt efter en Far- og Morbrøder. Han var saadan en mærkelig, hjertelig og barnlig lille Dreng i hans Dyrvæxt, ja, selv ind i hans Manddom, beholdt han sit Barne-



hjerter. Der laa noget saa mildt, saa lyst over det aabne, ærlige Ansigt med de store, trofaste blaa Øjne, hvorefter Freden lystede, i saa det gjorde godt at se ham ind i Hjertet, for der var han i dybeste og bedste Forstand Varn. Han holdt meget af Børn, og derfor saa man gjerne, at Børnene flokkedes om ham. Børn ere ikke daarlige Hjertefjendene!

Det var en Lyst at arbejde sammen med ham. Selv under det strengeste Arbejde var han tilfreds, og man hørte ham aldrig klage sig derover, ja, han kunde endogsaa komme med lidt Skjæmt, naar hans yngre Brødre trættedes under Arbejdet, for at opmuntre dem. Der var noget saa elstværdigt, saa skjønt hos ham, at man ikke kunde andet end holde meget af Peter, og han havde derfor ogsaa alle sine mange Sødsfendes Kjærlighed. Han gik saa stille hen med hvad han bar i Hjertet, der laa saadan en stille Fred over hans hele Livsfærd, og der var noget saa hjerteligt og sandt i al hans Tale og i Tønen, det blev sagt i, der gjorde, at et Ord af ham havde blivende Værd.

Peter var meget fingernem, og han syklede gjerne med flere nette Husflidsarbejder i sine Fristunder. Han holdt ogsaa af god Læsning.

I Nabogaarden fandt han sit Hjertes Brud, hvem han havde elsket i flere Aar, og til hende blev han viet i Dvtrup Kirke den 25de November 1859 af Pastor Brahm. Karen Marie Laustsen var født den 20de Juni 1832 af Forældrene Laust Hobmøller og Sidsel Leegaard i Dvtrup. Der var 2



Børn foruden Karen Marie, der døde som Bogue. De unge Ægtefolk fik Brudeus Barndoms Hjem.

Noget saa rar gif saa hen for Ægtefolkene i sælles Samliv og Glæde, men saa kom Aaret 1864, da blev Peter indkaldt som Rekrut til Kjøbenhavn for at gjøre sig færdig til at gaa i Kampen mod Danmarks Fjender. Han led meget af Sygdom under Øvelserne, og var vistnok den Gang allerede Dødsspiren i sig.

I Julen 1864 stod han dybt rørt ved sin kjære Søster Johannes Dødsleje. Han tænkte vel ikke da, at han saa snart skulde følge efter hende, som han elskede saa højt. — Her imod Vaaren lagdes han paa et meget smertefuldt Sygeleje i over en Maaned. Han gav sig da med Taalmodighed ind under Gud Faders Villie og overgav sig og sine Kjære i Guds Baretægt, ja, bad om Styrke for hans Kone til at bære Savnet af hans Bortgang, og døde saa i Troen paa det evige Liv i Paradiset, hvørom han bad, at maatte samles med sine Kjære engang. Bededag, den 12te Maj 1865, slog hans kjærlige Hjerte sit sidste Slag.

I deres Ægteskab bleve de velsignede med flere Børn, nemlig:

Niels Peter, født den 14de Oktober 1860.

Else Kathrine Cecilie, født den 22de Juli 1862, † den 9de December 1862.

Anders, født den 25de Marts 1864.

Larsine Petrine, født den 25de Juni 1865.

Det var en meget stor Sorg for den unge Enke, at hendes Mand, som hun elskede saa højt,

skulde kaldes saa tidlig bort fra hende og Børnene, men Vorherre, som saa underlig kan læge Hjertesaaet, gav hende igjen. en god Mand og kjærlig Fader. for sine Smaa, idet hun blev viet et Par Aar efter til Ungkarl Kristen Sørensen Sondergaard af Vester-Jølby, med hvem hun havde 3 Børn.

D, lad os med ham, vi sayne,
Frelste engang hos Gud staa!
Ja, lad os i Himlen havne,
Naar vi her fra engang gaa.
Peter! Ven og Broder kjær,
Mindet dit velsignet er.

7. Niels Odgaard Andersen Goumoller

er født den 28de September 1835 og opkaldt efter sin Faders Morbroder. Han har altid været i Hjemmet, paa et halvt Aar nær. Han var som Rekrut i Kjøbenhavn 1858, og det blev ogsaa ham, som fik vort Fodehjem i Arv og Eje, skøndt han jo delte Marken med Broderen Jacob 1862. Det er et dejligt Hjem med en stor Have og Visebdam, og det er vel ogsaa for en Del, at dette Hjem har vor Kjærlighed, fordi, at der har vor Barndom leet og grædt, og Barnemindet er langt.

I Stagstrup i Thy boer Anders Dybdal, som har havt 14 fuldvogne Sødkende. Hans Kone hedder Else Jensen og de have havt 10 Børn, hvoraf den ældste, Maren Kirstine Dybdal, er født den 15de Juni 1842. Hun var i 4 Aar hos Mikkel Søndergaard i Vester-Jølby i Datters Sted. Deune.

unge Pige blev Niels Hovmøllers Brud, idet de bleve viede af Pastor Krogh i Dragstrup Kirke, den 3die Juli 1863. Faa Dage efter Brylluppet flyttede den unge Brud fra sine kjære Venner, de vare som Forældre for hende, ja ere det endnu, op til sit nye Hjem i Dvtrup, hvor Ægtefolkene sit en stor Rigdom af Born, hvoraf dog Vorherre har hentet en Del hjem i den dejlige Vornehave i Paradiiset.

Else Kathrine, født den 11te Maj 1864, † den 11te Juni 1864.

Lauft Peter, født den 17de September 1865.

Anders Hovmøller, født den 26de September 1866, † den 1ste November 1866.

Nikoline Mariane, født den 31te August 1867.

Anders Hovmøller, født den 22de December 1868, † den 6te Januar 1869.

Anders, født den 10de Februar 1870.

Anders Kristian, født den 22de December 1870, † den 10de Marts 1871.

Else Kathrine Johanne, født den 29de April 1872.

Anders Kristian, født den 4de December 1873, † den 21de April 1874.

8. Inger Marie Andersen Hovmøller

er født den 27de August 1837 og opkaldt efter en Møster. Hun var fingernem til pæn Syning og læste godt, men der blev kun liden Tid at osre der paa, da hun skulde hjælpe i Husholdning, og havde

meget at gjøre med at holde de mange Brødres Klæder istand. Hun blev i Hjemmet, til hun blev hentet derfra som Brud af Anders Sørensen Blaabjerg i Tæbring, der var født den 26de August 1834 af Forældrene Søren Andersen Blaabjerg og Sytte Marie Kristensen, som havde 4 Børn; 3 Døttre ere gifte, og Sønnen, Anders, sit Fædrenegaarden, der har været i Slægten i mange Aar.

Den 14de November 1862 blev Anders Blaabjerg viet til Inger Marie i Dvtrup Kirke af Pastor Brahm, og saa Dage efter flyttede den unge Brud ned til sit Fremtidshjem i Tæbring, hvor Vorherre nu har velsignet Ægtefolkene med 5 smaa, glade Pigebørn, nemlig:

- 1. Sytte Marie, født den 24de November 1863.
 - 2. Johanne, født den 24de December 1865.
 - 3. Else Kathrine, født den 17de Maj 1868.
 - 4. Else Cecilie, født den 4de Januar 1871.
 - 5. Seberine Andrea, født den 30te Juni 1873.
-

9. Hans Kristian Andersen Hovmøller er født den 24de September 1839, og opkaldt efter sin Faders Farbroder, som var Lærer i Dvtrup. Han var som Barn opfyldt af en meget stærk Barnefantasi, saa han kunde fortælle Eventyr og Historier, som han selv lavede i Djæbliffet, før han endnu kunde læse. Han havde ikke anden ABC-Bog end et Par Blade: Levningerne af en ABC, som de 8 ældre Sødsfende havde brugt. Lidt efter han var

konfirmeret, var han alt kjendt med en stor Del af den danske Literatur: Holberg, Ohlenschläger, Inge-
mann og Grundtvigs med flere gode Forfatters
Værker, som han tidt havde vanskeligt ved at faa
fat i, men var ikke bange for at gaa en Mil for
at laane en god Bog. Han maatte knibe hvert
Djeblik til Læsning, som var at faa ved Siden af
Arbejdet, altsaa under Maaltiderne og i Middags-
hvilen om Sommeren, ligesom ogsaa om Søn-
dagen. Han syslede ogsaa gjerne i sine Fristunder
med nette Husflidsarbejder.

Da han var 20 Aar, altsaa i hans saageste
Vaar, var det, at hans Helbred blev saa nedbrudt,
at han næsten i aarevis maatte ligge til Sengs,
og var næsten opgivet af Lægerne. Han rejste da
over til Kjøbenhavn i Sommeren 1861 til Pro-
fessor Hornemann, som tog sig meget venligt af
ham, og hjalp ham ved gjentagne Rejser til Kjø-
benhavn saa vidt frem over Sygdommen, at de
store Smerter han før led af, fremdeles bleve hævede,
men hans Legemskræfter vare tabte og udtømte og
Mæthed var Arvelodden, han stadig fik at bære,
saa at næsten alt Arbejde var ham en Umulighed.

Den 13de Juli 1862 var han med Pastor P.
Nordam i Lyngby paa Sorgenfri, hvor han nød
den Ære, at læse et af ham selv skrevet Eventyr
for Hendes Majestæt Enkedronningen, som glædede
sig ved at følge med i Eventyret og bad ham, naar
han havde en lys Tanke, da at nedskrive den, samt
underholdt sig med ham i nogen Tid. Samme
Efteraar tog han over paa Folkehøjskolen „Marie-

lyst", hvor Forstander C. Grove hjalp ham saa broderlig til at saa løst maagen en Livsgaade, som laa gjemt i Hjertedybet ligesaa Barndommen af, ja, hvor han først lærte sig selv, sin Gud og sit Folk at kjende, og hvor hans Livsudvikling blev hjulpet fremad.

Da han ikke havde Kræfter til anstrengende Arbejde, lærte han hos kgl. Hoffotograf B. Müller i Kjøbenhavn Fotografier, som han dog ikke kom til at udøve mere end 1½ Aar, dels i Nykjøbing og dels i Skive, paa Grund af, at han blev angreben af Brystbetændelse og Tyfus, saa at han ikke længere maatte besatte sig med dette Arbejde. Saa var han da nogle Aar hos sin Søster i Dragstrup, hvor han havde megen Glæde af Samlivet med de to herlige Børn, Anders og Cecilie, der saa tidlig blev kaldt bort, og paa hvem han havde ikke saa liden Indflydelse.

I Sommeren 1867 gjorde han en Rejse med R. Søndergaard gjennem Vendsyssel og op til Norge, hvor han da var i 8 Dage, og hvor hans Hjerte blev saa glad ved Folket og Landet deroppe, at han ønskede at lære det nøjere at kjende. Han tog da derop til Norge igjen, sammen med Frilærer Lars Bad, hvor de da paa Folkehøjskolen Sagatun, hos de hjertelige Lærere Anker og Arvesen, levede sig saa yndigt sammen med de norske Gutter fra Fjeld og Dal. Siden rejste han tilføds op gjennem hele Gulbrandsdal, Romsdal, Gausdal og ned over Randsfjord og Ringerige; var til et stort



Bryllup beroppe, samt i flere Dage paa Søterne og gjæstede B. Bjørnson, den norste Skjald.

I Vinteren 1869 gik han tilfods helt ned i Sønder-Jylland, og var saaledes i Røddinge, Sundevad og Als, og saae de mange dyrebare Minder; tog over Fyen hjemad, og gjæstede de første og bedste Folkehøjskoler paa Luren. Samme Sommer tog han ned gjennem Vendsyssel og op til Norge, hvor han vandrede tilfods gjennem Balders, Hallingdal og Thelemarken, var paa Dybet af Solvgruberne i Kongsberg m. m. —, gik fra Frederikshavn til Stagen, derfra paa Havstøkken til Bulbjerg og over Fæggesund hjemad.

I Efteraaret 1870 var han paa en Fodvandring langs Vestkysten af Jylland, ud til Bovbjerg og over paa Fanø, samt saae Esbjerg Havn, der da var under Arbejde, og først i September 1872 var han til Biskop Grundtvigs Visættelse i Gravkapellet ved Rjøge, samt saae den store nordiske Industriudstilling i Kjøbenhavn; var en lille Svipstur i Sverrig, og har mange Gange glædet sig ved at see alle Museer og Seværdigheder i Kjøbenhavn —, har været i Roskilde Domkirke, i Sorø hos Fru Ingemann, og har flere Gange besøgt Biskop Grundtvig, H. C. Andersen, Barfod, Anton Nielsen og C. A. Thyregod med flere af vore Digtere og Forfattere. I Sommeren 1874 var han en lille Tur paa Fyen, Langeland og Romssø, samt i Sønderjylland og til Appels Præsteindvielse paa Åstov Højskole.

Han har nu paa 5te Aar boet hos sin Søster



i Andrup; har skrevet en Del i forskjellige Tidskrifter, Blade og Aviser, baade norske og danske; har udgivet hos Boghandler Milo i Odense 3 Hefter: „Af min Dagbog i Norge“ paa 26 Ark, som er bleven meget hædrende omtalt i flere Blade og Aviser, og har samlet og optegnet af og om Anders Svendsen Hovmøller 5 Ark af „Barnebyn og Duffe“, ligesom han ogsaa har udgivet en Del Sange. Han er en Ven af Børn, da han gjerne gjæster Skolerne, hvor han da maa fortælle om Livet og Naturen i Norge, samt Eventyr, ligesom han da ogsaa maa holde for, naar han kommer paa Folkehøjskolerne, med Et og Andet. Hans mange Fodture har styrket hans Helbred og beriget hans Indblik i Folke- og Naturlivet i Norden.



10. Johanne Andersen Hovmøller

var født den 23de Februar 1843 og opkaldt efter en Fæster. Hun var saadan en lille hjertelig og barnlig Pige, som alle hendes mange Sødstende holdt saa inderlig meget af. Hun kunde glæde sig som et Barn ved alt det Skønne i Livet og Naturen. O, hvor gjerne skledede hun ikke med Blomster, og lyttede glad til Lærkens klare Triller, men dog allerglædest, naar hun hørte Lovsange tone til Gud Faders Pris. Hun var meget fingernem til pænt Kvindehaandarbejde: Broderi, Hælling samt andet net Snyingsarbejde, og fandt megen Glæde deri som i Alt, hvad der var kjont, for der var saadan

en Skjønhedsfands i hende, og hun var saa glad, naar der var en ung Pige, som hun kunde saa Lov til at hjælpe tilrette med pænt Haandarbejde og med hvad andet hun elskede. Ja, var der saa En, som hun kunde dele sit Hjertets Tanker med, da var hun dobbelt glad, og saaledes fandt hun flere kjære Veninder. Hun havde saa let ved at udtrykke sine Tanker paa Papiret, hendes Breve aandede Poesi og Hjertelighed. Hanne med det kjærlige Hjerter fandt et Hjerter, som forstod hende, som lærte at fatte og fatte hende, ja elste hende; hun gav ogsaa sit Hjerter helt over til Vennen og var trolovet med ham i flere Aar. Lærer M. K. Kristensen, der havde kjendt Hanne fra Barn af, og da Barnet samlede Aar og blev til den bly og stille vogue Kvinde, da maatte han elste hende.

Der var noget saa kjønt, saa ægte kvindeligt over hendes hele Livsfærd. Det aabne, fri Ansigt med de kjærlige brune Øjne, der hvilte saa venlige paa hvem hun talte med. Hun var den lyse, milde Sol i Hjemmet, idet hun vedblev at besidde Barnehjertet, selv som vogen Kvinde, og hvilken Bude og Hygge hun kunde sprede om sig i Hjemmet, den kjære Hanne, men hun blev jo ikke altid forstaaet, og naar gjør Hjertefolket det? Det skal siges, for det er Sandhed, at af alle Sødsfende var der ingen i Hjemmet, som fik større Kjærlighed end Hanne af hendes mange Sødsfende, for hvem hun var den milde Stjerne, hvorom de samlede saa gjerne. Hende med de trofaste, milde Øjne, den klare Stemme, hvis Tale havde noget saa velgjø-

rende, at man blev glad ved at tale med hende, for hun havde saadant et dybt, rigt Hjerte, der sølte og delte med andre Mennesker. Der var saadant en Livspoesi, ja, saadant en frisk Livsfylde i hendes Hjerte, og dog længtes hun meget efter at faa løst mangan en Livsgaade, som laa gjemt i Hjertet, hun længtes efter at høre det evige Livsord, som frelser fra al Nød, ja, med Barnetroen klyngede hun sig dertil. Hun længtes meget efter alle sine Sødsfende, ja, alle sine Venner, naar de vare fjernt fra hende, og hvilken Fryd stod der ikke at læse i hendes Ansigt, naar hun atter mødtes med dem, og hvem af alle hendes Sødsfende har ikke sølt, at Hanne bragte Glæde med ind i Stuen, naar hun kom og gjæstede dem i Hjemmet. Vel var hun ikke altid glad, hun havde ogsaa sin Sorg, men et kjærligt Ord kunde faa let hjælpe hende over det, og hvor var hun god og opofrende mod sine Forældre, ja, mod Alle, naar hun kunde faa Lov dertil.

Hvor kjærligt gif hun ikke der i Hjemmet og plejede sin dødsfyge, yngste Broder, de to forstode hinanden bedst, da de vare jevnaldrende; ja hun var den, der allerbedst kunde følge ham paa alle hans Livsveje og Tankeslugter. Saa lagdes da ogsaa Moderen og en kristelig Tjenestekarl paa det rædsomme Sygeleje; hun plejede dem Alle, men saa blev hun selv angreben af Smitten, da Sygdommen var gaaet over til Tyfus, og den unge Pige laa saa paa det smertefulde Sygeleje og led af Tyfus og Halsfyge i 7 Uger. Suledags Aften



1864, i sin blomstrende Alder, omtrent 22 Aar gl.,
brast det kjærlige Hjerte.

Hun har sat sig et velsignet, dejligt og levende
Minde i alle sine Sødsfendes Hjerter, hun, den
yngste, blev deres gode Engel, og ved hendes Død
brast den store Sødsfendekjæde. Hun var den sidste
der kom, og den første der gik hjemad, som vi
haabe, til Paradishaven. O, maatte hun der en-
gang, den kjære Hanne, tage imod alle sine Sød-
sfende og sine Forældre.

O, lad os, naar Dagen ender
Frelste gjennem Døden gaa!
O, lad os da finde hende
Henrykt for Guds Throne staa.
Lad os samles med de Kjære.
Hvor der er saa godt at være.

